SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Asiantuntijalausunto
Johtaja Tanja Auvinen

Sosiaali- ja terveysministeriön lausunto työelämä-ja tasa-arvovaliokunnalle hallituksen vuosikertomukseen 2021, K 2/2022 vp., tasa-arvovaltuutetun kertomus eduskunnalle

Kohta 4. Velvoittavien tasa-arvosuunnitelmien säätämisestä tasa-arvolaissa

Hallitusohjelmassa esitetään, että velvoittavista tasa-arvosuunnitelmista säädetään myös varhaiskasvatuksessa. STM:ssä on valmisteltu virkatyönä luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta (609/1986, jäljempänä tasa-arvolaki). Kyseessä on budjettilaki. Valmistelun aikana on tehty viranomaisyhteistyötä oikeusministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen kanssa. STM järjesti 2.3.2020 aiheesta kuulemistilaisuuden sidosryhmilleen. Keväällä 2022 esitysluonnos oli kirjallisella lausuntokierroksella. Esitysluonnos on käsitelty kuntatalouden ja –hallinnon neuvottelukunnassa.

Esityksen mukaisesti tasa-arvolain 3 §:ään lisättäisiin varhaiskasvatuksen järjestäjän määritelmä, yleiset koulutusta ja opetusta koskevat tasa-arvon edistämissäännökset ulotettaisiin varhaiskasvatukseen (5 §), lakiin lisättäisiin uusi 5 b §, jossa säädettäisiin tasa-arvosuunnitelman laatimisvelvoitteesta varhaiskasvatuksessa, sukupuoli- identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuvan syrjinnän ennaltaehkäisyä koskevat säännökset ulotettaisiin varhaiskasvatukseen (6 c §) sekä valvontaa koskevat 18 – 21 § ulotettaisiin koskemaan myös varhaiskasvatusta.

Esityksessä ehdotetaan, että tasa-arvosuunnitelman laatimisvelvoite olisi lähtökohtaisesti toimipaikkakohtainen. Varhaiskasvatuksen eri toimintamuodot on kuitenkin otettu huomioon siten, että perhepäivähoidon ja kunnallisen avoimen varhaiskasvatuksen osalta kunta laatisi yhteistyössä alueensa toimijoiden kanssa toimijoille yhteiset tasa-arvosuunnitelmat. Lähtökohtana on, että tasa-arvosuunnitelmia tarkasteltaisiin vuosittain. Tasa-arvosuunnitelma voidaan laatia korkeintaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Esityksessä on otettu huomioon lasten oikeus saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Tasa-arvosuunnitelmia laadittaessa ja toteutettaessa tulisi kiinnittää huomiota lasten osallisuuteen. Lapsilla tulisi olla mahdollisuus osallistua suunnitelman laatimiseen lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen.

Varhaiskasvatuksen tasa-arvosuunnitelmia ensimmäisen kerran laadittaessa arvioitu kustannus kunnille olisi noin 188 000 euroa. Valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2023 määräraha tätä varten on varattu momentilla 28.90.30 (Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen, arviomääräraha). Kyseisellä momentilla
varattu määräraha on kokonaisuudessaan yhteensä 376 000 euroa, josta puolet (188 000 euroa) on tarkoitettu esitetyn tasa-arvolain muutoksen mukaisten varhaiskasvatuksen tasa-arvosuunnitelmien laatimiseen. (Toiset 188 000 euroa liittyy yhdenvertaisuuslain osittaisuudistukseen). Lisäksi on arvioitu, että jatkossa varhaiskasvatuksen tasa-arvosuunnitelmien päivittämisestä kunnille aiheutuvat vuosittaiset kustannukset olisivat noin 63 000 euroa.

Tasa-arvovaltuutetun toimiston resurssien vahvistamista varten valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2023 on puolestaan varattu 45 000 euron suuruinen määräraha momentilla 25.01.03 (Oikeusministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten toimintameno, siirtomääräraha 2 v). Tasa-arvovaltuutetun tehtävät laajenisivat esityksessä ehdotetun mukaisesti varhaiskasvatukseen. Arvioitu lisäresurssitarve on 0,5 henkilötyövuotta.

Esitysluonnos käsitellään 19.9.2022 raha-asiainvaliokunnassa ja valtioneuvoston yleisistunnossa. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.6.2023.